

Het vitale van de dood

Binnen opent een tentoonstelling over de dood. Buiten waart hij rond.

'Het daghet in het oosten, het lichtet overal' staat aan weerszijden van de statige hoofdingang in steen gebeiteld, en als je er binnengaat, over marmeren vloeren, beland je in een monumentale hal. Het Koninklijke Instituut voor de Tropen, aan de Mauritskade in Amsterdam, is hier één en al representatie: van een trotse, koloniale mogendheid.

Fraai is het nog steeds, maar inmiddels van een heel andere orde. Niet meer een Koloniaal Instituut, maar een opleidingscentrum voor zorg in ontwikkelingslanden, en daarnaast museum en bibliotheek, gespecialiseerd in etnografica (objecten, kaarten, foto's, boeken) – volgens sommigen het beste ter wereld. Erfgoed.

Aangekondigde bezuinigingen bedreigen vitale functies van het instituut – vooral die van het museum en de bibliotheek. De directeur van het museum, Lejo Schenk, wilde het bij de opening van de tentoonstelling over de dood niet over de bezuinigingen hebben. "We bereiden pu-

blichsacties voor. En we blijven leven, dat weet ik zeker."

Niettemin, een beetje is het, alsof de centrale lichthal van het museum in rouw gedompeld is, maar dat ligt in de aard van de tentoonstelling: de dood, gezien vanuit het perspectief van de nabestaanden. De tentoonstelling gaat gewikkeld in doeken, de hoogste zijn zwart en scheiden de expositie af van de rest van de hal, als een grote *ka'aba* van katoen.

Het effect is een enorme intimiteit en zachtheid, want eenmaal binnen die zwarte doeken zijn alle wanden die zwarte doeken zijn alle wanden die zwart, in verschillende tinten, subliem uitgelicht, het rijk van de doden is een rijk van weefsels. Daarbinnen golven heel zachtjes, onwillekeurig bewogen door luchtstromen, de objecten aan de wanden, te beginnen met een serie haarscherpe zwart-witportretten van fotograaf Walter Schels, die in een hospice in Hamburg stervenden vastlegde, vlak voor en vlak na hun dood. Door het gekozen focus, *en face*, lijkt het alsof de gestorvene nog rechtop zit, alleen de ogen zijn gesloten, het kind-

je van twee is – even nog – beeldschoon.

Daarna, na deze portretten, trekken we de wereld over, langs de uitbundige rouwvieringen in Ghana en op Bali, langs doods-kisten en lijkwaden, tot die prachtig ronde ruimte waarboven op doek geprinte voorstellingen van de hemel zweven, als wolken, en uit beeldschermen op de wanden stemmen komen die het hiernamaals schilderen, gezien door de ogen van gelovigen.

'De Dood Leeft' luidt de gekozen titel van de tentoonstelling; die nog omzoomd is door werken van moderne kunstenaars, en ze presenteert de dood voorbij het gruwelijke en schrijnende ervan.

De dood in zijn beschaafde, culturele gedaante. De Toradja van Sulawesi, het Qingming-festival op Peking's begraafplaats, de Mexicaanse skeletten, de dood is een universele rite, in bonte gestalte.

Vitaal eigenlijk, zo'n stijlvolle tentoonstelling in een instituut, dat – als Den Haag zo voortvarend de botte bijl hanteert – ten dode is opgeschreven.